

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk Miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Bøjden Nor

Natura 2000-område nr. 123

Habitatområde H107

Fuglebeskyttelsesområde F123

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Miljøstyrelsen Fyn

Forsidefoto:

Fødesøgende klyde i Bøjden Nor

Fotograf: Erik Vinther

ISBN: 978-87-7564-826-9

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	6
1.2.2 Andre relevante planer	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	8
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	9
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	9
1.4.2 Befolkningen	10
1.4.3 Menneskets sundhed	10
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	10
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	11
1.4.6 Landskab.....	11
1.4.7 Arter	11
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	12
1.5 Eksisterende miljøproblemer	12
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	12
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	13
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	13
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	16
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	17
1.10 Overvågning	18

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område N123 Bøjden Nor er udpeget som Habitatområde H107 og Fuglebeskyttelsesområde F123. Området ligger på Sydvestfyn.

Tre fuglearter er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N123. Det gælder ynglefuglene: Havterne og klyde, samt bjergand, som er på udpegningsgrundlaget som trækfugl. Det er arter, der overvintrer uden for landets grænser, eller bevæger sig over store afstande.

I Natura 2000-planen beskrives behov for en indsats for at sikre områdets lysåbne naturtyper drift/pleje, samt at Natura 2000-området forbliver et godt levested for disse fugle. Tilstanden af levestederne for havterne og klyde forbedres, således at 75% af de kortlagte levesteder får en naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet

Det vurderes derfor, at planen kan have effekt over landegrænser.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for Natura 2000-område nr. 123, Bøjden Nor, beskriver overordnet set et program for en plejeindsats, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede terrestriske - og marine naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget.

En realisering af indsatsprogrammet sikrer synergi til eventuelle indsatser for øvrige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, og forventes ligeledes at have gavnlig effekt på andre arter, som findes i området.

Der beskrives ligeledes en indsats for at skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne for eksempel ved at skabe en for naturtyperne hensigtsmæssig

hydrologi. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedrørende plejeindsatser.

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for området, på længere sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover forventes det, at de planlagte indsatser har en positiv effekt for den øvrige natur og arter, der findes i området, og planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt, ligesom den bidrager til at skabe flere muligheder for naturoplevelser for befolkningen.

Desuden vil Natura 2000-planen kunne bidrage positivt til menneskers sundhed ved genskabelse af økosystemydelse og medvirke til en øget landskabelig værdi i området.

Mål for forbedring af vandkvaliteten, fx i form af reduktion af kvælstof og miljøfremmede stoffer, sikres gennem vandområdeplanlægningen.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes at komplementere og understøtte den eksisterende fredning og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Målet er, at Natura 2000-området kommer til at udgøre ét stort sammenhængende naturareal med laguner (1150) omgivet af en mosaik af strandeng (1330), kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230) og andre kystnære naturtyper.

Områdets naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus sikres og søges udvidet, hvor de naturgivne forhold gør det muligt. Tilsvarende sikres naturtyper, der særligt forekommer i Danmark, og der skabes så vidt muligt sammenhæng mellem forekomsterne. I dette område med fokus på strandenge (1330) og laguner (1150), samt at arealet af kalkoverdrev (6210) og surt overdrev (6230) øges, hvis de naturgivne forhold gør det muligt.

De lysåbne naturtyper og laguner sikres gode betingelser for en artsrig flora og fauna med forekomst af flere af de karakteristiske arter.

Fuglebeskyttelsesområdets kombination af brakvandssøer og strandenge sikres som levesteder for ynglefugle og for trækfugle som bjergand.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

Den økologiske integritet sikres derudover god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

N1123 er beliggende i vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegning af naturnationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om naturnationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af naturnationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om naturnationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan

også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Arealerne med enårig strandengsvegetation (1310) og strandeng (1330) er i god til høj naturtilstand.

Naturtyperne strandvold med enårige planter (1210) og strandvold med flerårige planter (1220) er i god til høj naturtilstand. Hele arealet med kystklint (1230) er i moderat naturtilstand blandt andet på grund af begrænset artsindhold.

Arealerne med kalkoverdrev (6210) og surt overdrev (6230) er i moderat naturtilstand på grund af begrænset artsindhold og tilgroning med vedplanter.

De to kortlagte kildevæld (7220) har god tilstand.

I Natura 2000-område N123 er der én sø over fem ha. Det er Bøjden Nor, der lægger navn til Natura 2000-området. Alle søer over fem ha er omfattet af vandområdeplanerne, og man kan læse mere om dem på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Bøjden Nor er på 36 ha, og naturtypen er bestemt til saltpåvirket lagune (1150). Søen er delt i to af vejen til Bøjden Færgehavn, hvilket nedsætter vandudvekslingen mellem norets to dele. Noret har overvejende vanddybder på mindre end én meter og afvander til havet via en rende i den sydlige del af noret. Noret tilføres vand via markdræn og mindre kildevæld. Drænvandet føres dog først igennem nyetablerede vådområder, som reducerer mængden af kvælstof, der tilføres noret. Miljømålet for Bøjden Nor er en god økologisk tilstand. I basisanalysen for vandområdeplaner 2021-2027 er noret vurderet til at have en dårlig økologisk tilstand på grund af indholdet af fisk og fytoplankton.

Der er kortlagt to levesteder for klyde. Ét af levestederne har god naturtilstand. Det er en kunstig ø i den sydlige del af noret. Her er der kort vegetation i mosaik med sten og grusflader. En smal rende giver en vis beskyttelse mod landlevende rovdyr. Det andet levested har moderat naturtilstand. Det er lavtliggende strandenge (1330), vekslende med flader med enårig strandengsvegetation (1310). Der er adgang for ræv. Ekstensiv afgræsning med kreaturer holder vegetationen kort.

Der er kortlagt fire levesteder for havterne. Tre af levestederne har god naturtilstand. Det er kunstige øer i noret. Her er der kort vegetation i mosaik med sten og grusflader. Smalle render giver en vis beskyttelse mod landlevende rovdyr. Det fjerde levested har moderat naturtilstand. Det er lavtliggende strandenge (1330), vekslende med flader med enårig strandengsvegetation (1310). Der er adgang for ræv. Ekstensiv afgræsning med kreaturer holder vegetationen kort.

Bilag IV-arten strandtudse, som er vurderet at være truet på rødlisten, findes i området og yngler i de temporære vandhuller på de græssede arealer på østsiden af Bøjden Nor.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den gode naturtilstand og den hensigtsmæssige drift på en stor andel af naturarealerne ikke fastholdes. Der er ligeledes risiko for, at naturtilstanden ikke vil blive forbedret på arealerne med kalkoverdrev (6210) og surt overdrev (6230), hvor der er behov for indsats mod tilgroning med vedplanter.

Der er også risiko for, at de biologiske forhold omkring småsøerne forandres som følge af, at eksisterende lysåbne søer kan gro til ved manglende plejetiltag. Det vil have negativ effekt på bestanden af bilag IV-arten strandtudse, der har en fin bestand i området.

Ophør af hensigtsmæssig drift kan betyde tab af levesteder for ynglefuglene klyde og havterne, og for andre ynglefugle og trækfugle i området.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den biologiske mangfoldighed i området generelt stagnerer. Dette kan for befolkningen betyde, at de ikke får adgang til naturområder af højere kvalitet, samt at de rekreative aktiviteter, som f.eks. jagttagelser af fugle, kan blive mindre attraktive, og dermed udebliver den positive effekt på befolkningens sundhed.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planen bidrager, ud over sikring af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for området, generelt til at sikre de øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området, idet Natura 2000-planerne generelt medvirker til at etablere gunstige forhold for naturen. Hermed bidrager Natura 2000-planerne også til at opnå biodiversitetskonventionens mål om at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares, ligesom planen bidrager til at sikre levesteder for arter, der er beskyttet i medfør af generelle fredningsbestemmelser. Planens indsats om at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper, bidrager til at sikre en hensigtsmæssig naturtilstand af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget og for øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området. Planens indsats om udarbejdelse af en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter bidrager positivt i forhold til forvaltning af arterne. Endelig vil en indsats om løbende opdatering af vidensgrundlag for arter og naturtyper fortsættes til gavn for områdets flora og fauna.

Tilgroning med høje græsser/urter og vedplanter samt kunstig afvanding forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrencesterke arter. Desuden kan tilgroning medføre forringelse af levestederne for områdets ynglefugle. Planens indsatser om pleje og sikring af en for naturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi vil modvirke denne udvikling og vil desuden medvirke til, at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, får forbedrede forhold.

I og omkring Natura 2000-området findes bestande af flere fredede/sjældne og rødlistede arter af f.eks. planter og padder, heriblandt strandtudse. Pleje vil ligeledes have en positiv påvirkning på Natura 2000-områdets arealer med § 3-beskyttet natur som strandeng.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000-område N123 Bøjden Nor er beliggende i Faaborg-Midtfyn Kommune, der har et indbyggertal på 51.700. Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende natur på områdets udpegningsgrundlag. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift på arealerne.

Miljøstyrelsen arbejder på en løbende opdatering af oversigt over naturtyper, arter og fugle, som findes i væsentlig forekomst i Danmark, og vurdering af om der er behov for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på træk- og ynglefugle. Denne indsats vil også potentielt kunne medføre ændring i adgangsforhold.

Planen forventes at give mulighed for større naturoplevelser for besøgende i området, da der med gennemførelse af planen vil ske en forbedring af naturtilstanden.

1.4.3 Menneskets sundhed

Mange, især bynære, Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus på sigt. Natura 2000-planen vil kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer kunne ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag. Fugleværnsfonden har et par velbesøgte fugleskjul ved Bøjden Nor, hvor der også er etableret stisystemer og opsat informationsstandere. Gennemførelsen af Natura 2000-planerne for området forventes at indgå i den fremtidige formidling. Kendskab til naturen og dens værdier vil kunne medvirke til at skabe incitament til en større rekreativ udnyttelse af områderne.

Desuden bevirker planens indsatser om at sikre og forbedre områdets naturtyper og arter, at der generelt kan ske en forbedring af områdets biodiversitet og genskabelse af mere robuste økosystemer. Dette kan generelt påvirke menneskets sundhed ved forbedring og genskabelse af økosystemydelse som bidrager med fx vand, træ, luftrensning, jordbundsdannelse, bestøvning mm.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Natura 2000-planens indsatser vil kunne påvirke kystvande og søer positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanen for området.

Indsatser i Natura 2000-planen, som for eksempel hydrologiprojekter, kan potentielt medvirke til at mindske udledningen af CO₂, idet tidligere drænedede jorde igen vandmættes, og derfor frigør mindre CO₂.

Det vurderes, at Natura 2000-planens sikring af den eksisterende udpegede natur i området, med bl.a. sikring af en hensigtsmæssig drift og pleje af arealerne og arternes levesteder ikke vil påvirke jordbunden eller luftkvaliteten i området, væsentligt.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

I dette Natura 2000-område er der bl.a. registreret dysse eller jættestue og skanse. Der er både fredede og ikke fredede fortidsminder.

Natura 2000-planen indsats omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, hvilket potentielt kan påvirke adgangen til og kvaliteten af områder, som har betydning for befolkningen. Planen vil ligeledes kunne påvirke kulturarv i form af bl.a. pleje af fortidsminder såsom dysse.

Det vurderes, at realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram ikke vil have nogen væsentlig indflydelse på materielle goder og kulturarv i området, herunder betydning for fortidsminder, bygninger og arkitektur.

1.4.6 Landskab

Bøjden Nor ligger på halvøen Horneland på det sydvestlige Fyn. Noret adskilles fra Lillebælt af lave strandvolde og afgrænses mod land af strandenge, såvel som kratklædte klinter. Noret er et 35 ha stort lavvandet vandområde delt i en nordlig og en sydlig del af vejdamningen til Bøjden Færgehavn.

Noret har tidligere været en lavvandet bugt, men marine aflejringer i form af strandvolde har efterhånden afskåret forbindelsen mellem noret og havet, bortset fra et mindre afløb i den sydlige del. Kun i forbindelse med kraftigt højvande og blæst skyller havvandet ind over strandvoldene. I dag fremtræder Noret som en veludviklet kystlagune, hvor der i forbindelse med et LIFE-projekt er etableret 2 mindre "fugleøer".

Bag strandvoldene aflejres fint materiale, hvorpå der er udviklet en forholdsvis artsrig strandengsvegetation, som omgiver hele Noret. Inden for området er der ligeledes registreret habitatnaturtyper som bl.a. kildevæld, kalkoverdrev, en- og flerårig vegetation på stenede strande og strandvolde samt enårig strandengsvegetation.

I nogle af strandengenes mindre vandhuller og på omkringliggende naturtyper yngler strandtudse. Området er ligeledes en vigtig fuglelokalitet med mange ynglende og rastende måger, ande- og vadefugle.

Der er vandrestier og fugleskjul ved Bøjden Nor, der ofte er mål for menneskers ture i naturen. Det vurderes, at planen med dens indsatser vil kunne påvirke landskabet, for eksempel, hvis der ændres i hydrologien i området.

1.4.7 Arter

Natura 2000-området indeholder primært kystlagunen Bøjden Nor og de omgivende kystnaturtyper. Havterne og klyde yngler på områdets småøer og strandenge. Blandt områdets mange rastende ande- og vadefugle er bjergand. Strandtudse, der er på Habitatdirektivets bilag IV, yngler i områdets vandhuller.

Natura 2000-planen vil kunne påvirke Bilag IV-arter, arter på udpegningsgrundlaget, arter som lever i tilstødende områder m.fl., da planen indeholder indsatser til forbedring af habitater og levesteder for arter.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Inden for Natura 2000-området findes fredningen: Noret. Fugleværnsfonden driver Bøjden Nor som fuglereservat.

Fredningen har blandt andet til formål at sikre naturværdier i området. Natura 2000-planen indeholder indsatser, som kan påvirke naturværdier og beskyttelse af fugle positivt.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

For Natura 2000-områdets lysåbne naturtyper gælder det, at hele arealet med kystklint (1230) er i moderat naturtilstand blandt andet på grund af begrænset indhold af arter. Arealerne med kalkoverdrev (6210) og surt overdrev (6230) er begge i moderat naturtilstand på grund af begrænset indhold af arter og tilgroning med vedplanter.

For de lysåbne naturtyper er der behov pleje for at hindre tilgroning med høje græsser/urter og vedplanter. Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition.

Der er kortlagt to levesteder for klyde. Ét levested har moderat naturtilstand, fordi der er adgang for ræv og andre landlevende rovdyr.

Der er kortlagt fire levesteder for havterne. Ét levested har moderat naturtilstand, fordi der er adgang for ræv og andre landlevende rovdyr.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Natura 2000-planen indeholder en målsætning om at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje. Pleje af især lysåbne naturtyper vil forhindre tilgroning med græsser, høje urter og vedplanter. Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur, ved at sikre større driftsenheder med lysåben natur. Igangværende projekter og indsatser, der relaterer til gennemførelse af tidligere Natura 2000-planer, afsluttes. Indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, for eksempel ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats. Indsatserne for de lysåbne naturtyper vil være til gavn for områdets ynglefugle og arter, for eksempelvis bilag IV-arten strandtudse, der har en bestand i området.

Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven.

Tilstanden af levestederne for havterne og klyde sikres eller forbedres, således at 75 % af de kortlagte levesteder får en naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet. Planen indeholder en indsats om undersøgelse af behovet for yderligere sikring mod forstyrrelser af ynglefuglene klyde og havterne, samt trækfuglen bjergand.

Der arbejdes på en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter herunder en lang række direktivarter og -fugle. Der fokuseres på en løbende opdatering af oversigt over naturtyper, arter, og fugle, som findes i væsentlig forekomst i Danmark.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsjord har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		<p>Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologisk mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen.</p> <p>I Natura 2000-område 123 Bøjden Nor, vil Natura 2000-planen medvirke til at hindre tilgroning af en mosaik af lysåbne naturtyper: Strandeng og andre kystnaturtyper, kalkoverdrev og surt overdrev. Selve Bøjden Nor tilgodeses gennem vandområdeplanerne. Gennemførelsen af planens indsatsprogram vil også sikre den § 3-beskyttede natur i området.</p>

			<p>Indsatsen i forhold til de forskellige naturtyper, vil betyde bedre livsbetingelser for områdets mange arter af planter og dyr, blandt andet flere ynglefugle og trækfugle, samt bilag IV-arten strandtudse, som har en god bestand i området.</p> <p>Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser.</p>
Befolkningen	X		<p>Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende natur på områdets udpegningsgrundlag.</p> <p>For visse arealer vil gennemførelse af planen betyde, at de vil blive omfattet af en plejeindsats, som vil kunne medføre en ændret drift på arealerne, f.eks. nye hegninger til græssende kreaturer, eller hydrologiprojekter. Planen vurderes at kunne bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser.</p> <p>Der er offentlig adgang til store dele af området. Behov for yderligere sikring mod forstyrrelser vil kunne medføre ændring i adgangsforhold. Natura 2000-planen indebærer ikke yderligere restriktioner for offentlighedens adgang.</p>
Menneskers sundhed	X		<p>Planen medvirker til at sikre de beskyttede naturtyper samt arters levesteder i området således, at naturen i området på længere sigt opnår en god-høj kvalitet. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed.</p> <p>Området er i forvejen et yndet mål for fugleinteresserede, som benytter Fugleværnsfondens stier og fugleskjul.</p>
Jordbund		X	<p>Det vurderes, at planen ikke påvirker jordbundens beskaffenhed, idet indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag, som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden.</p> <p>Se desuden vurderinger i skemaet under "Vand" og "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".</p>

Vand	X		Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne. Natura 2000-planens indsatser vedrørende naturpleje og forbedring af hydrologi vil medvirke til at tilbageholde kvælstof og dermed bidrage til at opfylde vandområdeplanens mål.
Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		Indsatser i Natura 2000-planen, som for eksempel hydrologiprojekter, kan potentielt medvirke til at mindske udledningen af CO ₂ , idet tidligere drænede jorde igen vandmættes, og derfor frigør mindre CO ₂ .
Materielle goder		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker materielle goder negativt, idet en realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkningen. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og/eller "Menneskets sundhed".
Landskab	X		Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien ved at give mulighed for et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper, som for eksempel strandvolde, enårig strandengsvegetation og strandeng.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.		X	Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen kan berøre fortidsminder, der ved afgræsning eller pleje kan blive mere synlige i landskabet. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen berører ikke områder omkring kirker, mindesmærker eller andre menneskabte værdier, hvorfor planen vurderes ikke at påvirke kulturarv, herunder arkitektonisk og arkæologisk arv.

			Det vurderes, at indsætserne heller ikke indeholder tiltag, der har indflydelse på kulturarv skjult i jorden.
Arter	x		Natura 2000-planen indeholder indsætser til sikring af fugles levesteder samt sikring mod forstyrrelse af fugle. Derudover vurderes, at en indsats i forhold til områdets lysåbne naturtyper, vil betyde bedre levevilkår for områdets mange ynglefugle og trækfugle, og for de arter af dyr og planter, der har naturtyperne som levesteder. Se i øvrigt vurderinger i skemaet under "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater	x		Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets fredning, da fredningen har til formål at sikre naturværdier, hvilket Natura 2000-planen forventes at bidrage til. Fugleværnsfonden driver Bøjden Nor som fuglereservat.
Kumulative effekter	x		Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten og habitater for arter på områdets udpegningsgrundlag. Realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter.

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planerne skal generelt sikre en højere kvalitet af naturen og bidrage til en større biologisk mangfoldighed. Planen vurderes ikke at have negativ indvirkning på miljøet. Planen indeholder en indsats om at sikre sammenhæng i områdets natur, samt sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Ved såvel pleje af eksisterende natur som udlægning af landbrugsarealer til natur, vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og Faaborg-Midtfyn Kommune og mod økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundsjord. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

I Forslag til Natura 2000-planen for Natura 2000-område nummer 123, Bøjden Nor, planlægges der en indsats for at sikre de lysåbne naturtyper en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi, drift, pleje, og der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur. Der arbejdes desuden for at sikre egnede levesteder for områdets fugle eller arter. Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt.

Indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Tilstanden af levestederne for havterne og klyde forbedres eller sikres, således at 75 % af de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet. Der skal være fokus på at minimere trusler som for eksempel tilgroning, prædation eller forstyrrelse, der ikke varetages af reservatbestemmelser og hensigtsmæssig drift af levesteder. Arbejdet med opdatering af vejledninger, for eksempel vedrørende klappning i Natura 2000-områder, skal fortsætte.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter.

For området er der foretaget følgende valg: Prioriteringen af indsatser for naturtyper, fugle og arter beror på kendskab til forekomster, bestande og specifikke behov jf. basisanalysen for Natura 2000-området. Dertil er visse arter og naturtyper på forhånd prioriterede jf. EU's habitatdirektiv da de er af fællesskabsbetydning og har et særligt fokus

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk Miljøvurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Bøjden Nor (nr. 123). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk